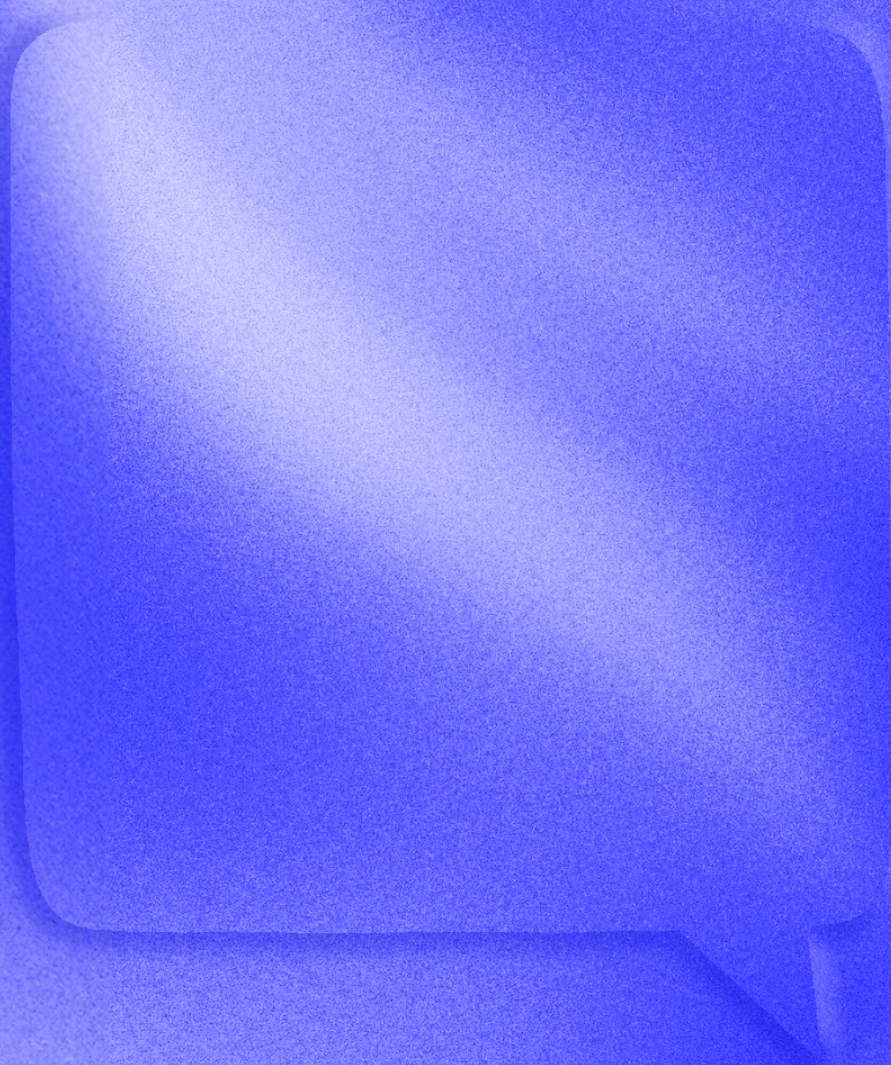

SSCO:s politiska program

Fastställd av SSCO:s kongress 2025-05-17

Inledning	1.1.	Vision för Studentstockholm	3	
Studenters förutsättningar		Boende	5	
	2.1.	Bostadsgaranti	5	
	2.2.	Hyressättning av studentbostäder	5	
	2.3.	Andrahandsmarknaden	6	
	2.4.	Tillgång till LADOK	8	
	2.5.	Tiomånadershyra	8	
	2.6.	Kompiskontrakt	8	
	2.7.	Delningsbostäder	9	
	2.8.	Kategoribostad	9	
	2.9.	Statligt stöd	10	
	2.10.	Handläggning av studentbostäder	11	
	2.11.	Markanvisningar	12	
	2.12.	Parkeringsnorm	12	
	2.13.	Tillgänglighet i bostäder	13	
	2.14.	Riksentressen	13	
	2.15.	Bullerregler	14	
	2.16.	Kommunal fastighetsavgift	15	
	2.17.	Hållbarhet i byggandet	15	
		Ekonomi	16	
		2.2.1.	Studiemedlet	17
		2.2.2.	Kollektivtrafiken	18
		2.2.3.	Fribeloppet	19
		2.2.4.	Ledighet	19
		2.2.5.	Livslångt lärande	19
		2.2.6.	Bostadsbidraget	19
		Hälsa	21	
		2.3.1.	Sjukskrivning	21
	2.3.2.	Karenstid vid sjukskrivning med studielån	21	
	2.3.3.	Rehabilitering	22	
Studentlivets förutsättningar	3.1.	Serveringstillstånd	22	
	3.2.	Tillgänglighet på campus	23	
	3.3.	Kultur	23	
Utbildningens förutsättningar	4.1.	Det statliga kårstödet	23	
	4.2.	Utbildningskvalitet	24	
	4.3.	Studiemiljö	24	
	4.4.	Kårstatus	25	
	4.5.	Särskilt pedagogiskt stöd	26	
	4.6.	Internationella studenter	26	
	4.7.	Breddad rekrytering och deltagande	27	
	4.8.	Boende vid studier placerade på annan ort	27	
	4.9.	Kurslitteratur och dolda avgifter	28	
	4.10.	Akademiska Hus	28	
	4.11.	Hyror för studentorganisationer	29	
	4.12.	Hållbarhet i utbildning	29	
	4.13.	Schemaläggning av examinationstillfällen	29	
	4.14.	Undervisningstimmar	29	

1. Inledning

1.1. Vision för Studentstockholm

Stockholm ska vara Sveriges mest attraktiva studentstad. Det självklara valet av studieort för dagens studenter och ett internationellt kunskapscentrum som attraherar morgondagens studenter. För att detta ska bli verklighet måste vi arbeta långsiktigt för utbildningar av hög kvalitet, god tillgång till prisvärda bostäder och attraktiva ekonomiska förutsättningar för att leva och bo i regionen.

Stockholm är Sveriges dyraste stad att leva i. Det generellt högre prisläget gör att studenter har högre levnadsomkostnader, då alltifrån mat till fritid och kollektivtrafik har högre priser än övriga landet. Ingen ska vara ekonomiskt hindrad att välja Stockholm som studieort.

SSCO anser att de ekonomiska förutsättningarna för studenter behöver förbättras. Det behöver tas fram åtgärder både på nationell och regional nivå för att stärka studenters ekonomiska situation. Stockholms studenter ska ha en rik studietid full av lärande, personlig utveckling, studie-sociala sammanhang och möjlighet att knyta kontakter för framtiden. Tillsammans kan vi göra Stockholm till en kunskapsregion i världsklass.

För många av dem som trots allt söker sig till staden kantas studietiden även av otrygga boendelösningar, höga hyror och långa kötider. Dagens bostadspolitik är otillräcklig. Det behöver tas ett ordentligt omtag av både regeringen och kommuner i Stockholmsregionen för att komma ikapp den bostadsbrist som råder i regionen. Med långa kötider och höga trösklar för att komma in på den ägda marknaden förpassas många studenter till andra- eller tredjehandsmarknaden i flera år innan de kan få tag på en studentbostad. Oseriösa hyresvärdar, höga andrahandshyror, osäkra kontraktsformer och bedragare är en bostadssökande students vardag.

En student ska studera, inte lägga tid på att oroa sig över sin boendesituation eller hur hen ska få ekonomin att gå ihop. Ett tryggt boende, till en rimlig kostnad, är en grundförutsättning för att kunna bedriva sina studier framgångsrikt. Alla förtjänar ett tryggt boende – under hela sin studietid.

Stockholms lärosäten ska vara attraktiva för såväl nationella som internationella studenter. Utbildningarna ska hålla en kvalitet i världsklass, studentinflytandet och studentdeltagandet ska vara helt integrerat i verksamheten och det ska ges bästa möjliga förutsättningar att tillgodogöra sig sina studier på lika villkor. Studentkårerna ska vara resursstarka och det ska finnas ett tryggt skyddsnät för den som behöver stöd eller blir sjuk.

Livet som student ger ofta många positiva upplevelser, men det innebär också ofta en otrygg livssituation med undermåligt skyddsnät. Studenter mår allt sämre och mycket pekar på att måendet påverkas av brister i studiesituationen. Att studenter mår dåligt får negativa konsekvenser både för den enskilde individen, för utbildningssystemet och i förlängningen hela samhället. För att göra Stockholm till den mest attraktiva kunskapsregionen måste både studenter och lärosäten ges rätt förutsättningar. En utbildning för alla handlar om alltifrån fysiska förutsättningar i föreläsningssalarna till god pedagogik liksom organisatoriska förutsättningar för att kunna vara sjuk och få rätt typ av stöd.

2. Studenters förutsättningar

2.1. Bostäder

SSCO anser att när studentbostäder byggs ska lokalsamhället tas i anspråk för placering. Studenter ska ha möjlighet till goda infrastrukturella förbindelser och centra. Studenter ska vara en integrerad del av stadsbilden och inte avskiljas från resterande samhälle.

2.1.1. Bostadsgaranti

Tillgång till en bostad inom rimligt pendlingsavstånd är en grundförutsättning för att kunna delta i en platsbestämd utbildning, vilket de flesta utbildningar är. För att nå målsättningen om att vara en kunskapsregion i världsklass måste studenter från hela landet och hela världen ha möjlighet att söka sig till utbildningar i Stockholm. Det kan de inte göra om de inte har möjlighet att ordna en bostad.

En bostadsgaranti för studenter skulle innebära att regionen har en skyldighet att erbjuda trygga och långsiktiga boendelösningar inom en rimlig tid från det att studenten inleder sina studier. För att nå målsättningen om att vara en kunskapsregion i världsklass måste studenter från hela världen och hela landet ha möjlighet att söka sig till Stockholm. Det har de inte idag.

SSCO anser därför att Stockholms läns kommuner bör inrätta en bostadsgaranti för studenter, likt de som finns i andra studentstäder runtom i landet. Detta skulle bidra till en mer diversifierad studentpopulation och skulle innebära att ingen behöver tacka nej till sin drömutbildning på grund av bostadssituationen.

2.1.2. Hyressättning av studentbostäder

SSCO anser att dagens hyressättningssystem, med bruksvärdes- eller presumtionshyror, inte är utan brister. Det betyder dock inte att marknadshyror är ett bättre alternativ.

Under bruksvärdessystemet sätts hyrorna efter överenskommelse mellan fastighetsägaren och hyresgästföreningen. Hyressättningen sker enligt bruksvärdesprincipen, vilket betyder att faktorer såsom storlek, planlösning, standard, utrustning, läge, närmiljö, tillgång till service och kollektivtrafik med flera ska ligga till grund.

Liknande lägenheter i liknande lägen ska ha likvärdiga hyror. Detta innebär att dagens nybyggda studentbostäder, som håller en hög standard och ofta ligger centralt, redan har väldigt höga hyror. Alldeles för höga för den genomsnittlige studenten.

Det andra alternativet som finns idag är presumtionshyror. Även där sätts hyrorna efter överenskommelse mellan fastighetsägaren och hyresgästföreningen, men hyran baseras i stället på lägenheternas produktionskostnad. Presumtionshyrorna gäller sedan i 15 år, varefter lägenheterna ska fasas in i bruksvärdesystemet.

Om marknadshyror infördes i Stockholms stad skulle den genomsnittliga hyran öka med 52 % enligt en rapport från Hyresgästföreningen 2021. Den högsta förväntade hyresökningen, i innerstaden, skulle vara 87 %. Rapporten har främst analyserat tvåor och treor så effekten på studentbostäder, som ofta är mindre ettor, är något svårare att kartlägga, men vi kan anta att även hyrorna i studentbostadsbeståndet skulle öka. En ökning av hyrorna i det ordinarie beståndet skulle nämligen med säkerhet innebära att konkurrensen om, och därmed betalningsviljan för, studentbostäder också skulle öka.

Det är för många studenter redan omöjligt att efterfråga en hyreslägenhet på den reguljära förstahandsmarknaden, vilket i sin tur leder till att de tvingas betala ockerhyror på andra- eller tredjehandsmarknaden. Att införa marknadshyror skulle resultera i att fler studenter inte bara uteslås från den ordinarie första- och andrahandsmarknaden utan även från studentbostadsmarknaden. Detta skulle i sin tur öka den snedrekrytering till regionens lärosäten vi redan ser idag och det skulle bli ännu svårare för studenter från resten av landet och världen att studera i Stockholm.

Marknadshyror inom hyresrättsbeståndet skulle slå hårt mot studenter, på fler än ett sätt. SSCO är därför emot en sådan utveckling – och efterfrågar i stället förändringar som kan bidra till fler studentbostäder med hyror som matchar studentplånboken.

2.1.3. Andrahandsmarknaden

För en student som vill flytta till Stockholm är förstahandsmarknaden nästintill oåtkomlig och inte sällan ett skäl till att välja bort Stockholm som studieort. Många studenter har därför inget annat val än att söka sig till andrahandsmarknaden, då de ofta saknar både kötid och resurser.

Ett andrahandskontrakt är i grunden en otrygg boendeform eftersom det är svårt för hyresgästen att kräva sin rätt gentemot hyresvärden. Vid andrahandsuthyrning av en hyresrätt har hyresgästen visserligen i praktiken ett visst skydd mot överhyror, då lagstiftningen reglerar andrahandshyran till maximalt den egna hyran inklusive drift plus 10–15 procents påslag om bostaden är möblerad. Det är dock fortfarande många som betalar överhyra, då de kanske inte vågar eller orkar bestrida hyran – det är svårt att hitta en ny bostad och Hyresnämnden i Stockholm har en handläggningstid på nästan 18 månader.

För att hyresgäster ska nyttja de verktyg som finns till för att skydda dem på andrahandsmarknaden är det viktigt att aktivt arbeta för att förkorta handläggningstiderna hos Hyresnämnden. Enligt regeringen ska tre av fyra mål i Hyresnämnden avgöras inom fyra månader. I verkligheten tar det inte sällan flera år.

SSCO anser därför att regeringen måste tillsätta mer resurser så att Hyresnämnden kan arbeta på ett rättssäkert sätt och förkorta handläggningstiderna.

Sedan 2013 regleras andrahandsuthyrning av ägda bostäder av lagen (2012) om uthyrning av egen bostad. Enligt detta regelverk ska hyresvärden och hyresgästen själva komma överens om andrahandshyran, men den ska vara kostnadsbaserad. Detta innebär i teorin att hyran ska vara baserad på bostadens värde och driftskostnader – exklusive bolånekostnader – och att hyresgästen kan ansöka om att Hyresnämnden ska se över hyresnivån vid misstanke om överhyra. I det fall det fastslås att hyresgästen betalat överhyra kan dock inte hyresvärden bli retroaktivt återbetalningsskyldig. I praktiken innebär det dock att hyresvärden kan sätta i princip vilken hyra den vill, speciellt i Stockholmsregionen där det generellt är möjligt att begära påtagligt högre hyror än i resten av landet.

Andrahandsmarknaden fyller en viktig funktion, speciellt i storstäderna. Det är bra att delar av bostadsbeståndet som annars stått tomta kan nyttjas av andrahandshyresgäster. För den enskilde individen är det dock en osäker, dyr och otrygg boendesituation och andrahandsboenden är varken en långsiktig eller hållbar lösning på studentbostadsbristen.

SSCO anser att reglerna för andrahandsuthyrning av egen bostad bör justeras så att villkoren liknar de som gäller för uthyrning av hyresrätter. Andrahandsmarknaden ska inte vara en plattform genom vilken hyresvärdar kan tjäna stora pengar genom oskäliga hyror, utan ett verktyg för att möjliggöra snabba flyttar mellan olika städer samt att kunna nyttja bostadsbeståndet till fullo.

2.1.4. Tillgång till LADOK

Studentbostäder är till för studenter; en boendeform som ska möjliggöra studier. Med anledning av hur bostadsmarknaden ser ut i dagsläget är det dock inte ovanligt att de som avslutat sina studier bor kvar i sina studentbostäder. Detta är fullt förståeligt, men utgör alltså ett stort problem då det innebär att studenter som faktiskt studerar inte får tillgång till studentbostäder.

Ett sätt att kontrollera att hyresgästen aktivt bedriver studier är att stämma av mot Ladok, systemet för inrapportering av studieregistrering och -resultat. Dock har bara ett fåtal av landets studentbostadsaktörer tillgång till Ladok, eftersom Ladok-förordningen begränsar vilka aktörer som kan beviljas tillgång till registret.

SSCO anser att alla studentbostadsaktörer bör ges tillgång till Ladok för att, utan mellanhänder, kunna kontrollera att hyresgästen aktivt bedriver studier. Detta skulle bidra till en mer rättssäker och effektiv kontrollprocess, förkorta kötiderna samt bidra till att studentbostaden verkligen uppfyller sitt ändamål.

2.1.5. Tiomånadershyra

Studentrum (korridorsrum) har ofta en så kallad tiomånadershyra, vilket innebär att sommarperioden (juli-augusti) är hyresfri. Årshyran är densamma som om hyresgästen hade betalat hyra under tolv månader, men månadshyran justeras upp och betalningstillfällena förläggs så att studenter med denna boendeform inte behöver betala hyra under sommaren.

SSCO anser att tiomånadershyra ska vara normen vid uthyrning av studentrum, då det passar många studenter och för många är en viktig anledning till att välja studentrum som boendeform.

2.1.6. Kompiskontrakt

Så kallade kompiskontrakt är en möjlighet för flera personer att bo tillsammans på likvärdiga hyresrättsliga villkor. Detta uppnås genom att flera hyresavtal ingås för en och samma bostad. Varje hyresgäst får ett separat hyreskontrakt för det delade boendet och är således varken ansvarig för någon annans boendeyta eller i beroendeställning till förstahandshyresgästen.

SSCO anser att kompiskontrakt skulle skapa mer trygghet på bostadsmarknaden.

Kompiskontakt försvåras eller förhindras idag av bland annat byggtekniska krav, framför allt brandskyddsregler och regler kring vad som klassas som en lägenhet.

Om olika personer hyr olika delar av en och samma lägenhet blir den lägenheten enligt lagens mening flera olika lägenheter. Genom att dela upp det så att varje person hyr ett rum blir således varje rum en egen lägenhet. Detta innebär att varje rum behöver möta de byggtekniska krav som gäller för en lägenhet och behöver utgöra en egen brandcell. På grund av de praktiska och ekonomiska nackdelarna detta innebär är hyresvärdar och fastighetsägare obenägna att införa denna typ av kontraktslösning – och förlitar sig istället på vad SSCO skulle kalla för sambokontrakt (flera hyresgäster på ett hyresavtal).

SSCO anser att byggreglerna måste anpassas så att begreppet lägenhet vid uthyrning av delade boenden kan uppfyllas av den totala gemensamma ytan. Varje kontrakt bör således inte innebära att den yta (rummet) som kontraktet avser klassas som en separat lägenhet och därmed måste uppfylla samma byggtekniska krav och brandskyddsregler som dessa.

Kompiskontakt är en trygg boendelösning för personer som vill bo kollektivt, oavsett ålder och arbetslivsstatus. De bör därför vara tillgängliga för alla bostäder som förmedlas med hyreskontrakt.

2.1.7. Delningsbostäder

En bostadsform som har blivit allt vanligare är delningsbostäder. Det är en boendeform som liknar kompiskontrakt men där istället hyresvärderna hyr ut rum på separata kontrakt där man delar på gemensamma sociala ytor.

SSCO är positiva till ett brett utbud av olika boendeformer för att underlätta för studenter att hitta en bostad som passar dem. Delningsbostädernas hyra bör dock aldrig överstiga vad ytan är värd. Således ska den sammanslagna hyran för alla rummen inte överstiga summan man hade tagit för att hyra ut lägenheten i sin helhet.

2.1.8. Kategoribostad

Studentbostaden är en genomgångsbostad som uppskattas av många studenter. Den innebär en chans att få ett eget förstahandskontrakt på en hyresrätt i ett ofta centralt och campusnära läge, med en hyfsat rimlig hyra utan att ha behövt stå i bostadskön i 30 år.

I dagsläget finns det vissa undantag för studentbostäder vad gäller regelverket kring bostadsbyggande, men de flesta av dessa är applicerbara på grunden att studentbostaden är mindre än 35 m². De handlar alltså inte nödvändigtvis om att studentbostaden är just en studentbostad, utan att det är en liten lägenhet.

Om studentbostaden i stället vore en renodlad kategoribostad skulle särskilda regler och undantag kunna tillämpas på boendeformen oavsett storlek. Då skulle byggföretag som är specialiserade på just studentbostäder kunna få till en mer effektiv resursanvändning i sina projekt, vilket skulle bidra till fler studentbostäder.

Studentbostaden som kategoribostad handlar inte om att försämra boendekvaliteten genom att bygga billigare, utan om att bättre anpassa bostäderna till den målgrupp de är till för. SSCO anser att det går att bygga innovativt och varierat för fler bostadstyper, utan att för den sakens skull tumma på kvalitet eller standard. Exempel på detta är hur regler gällande bullernivåer, parkeringsnormer, handläggning, markanvisningar och kommunala fastighetsavgifter skulle kunna anpassas för studentbostadsprojekt, för att bidra till fler och mer studentplånboksanpassade studentbostäder.

2.1.9. Statligt stöd

Det tidigare statliga investeringsstödet för hyresrätter och studentbostäder som infördes 2017 är i grunden ett bra verktyg. Stödet har bidragit till lägre hyror i nyproduktion för bostäder upp till 70 m² och framför allt lägenheter under 35 m².

Utformningen av stödet har dock inte varit optimal och den önskade effekten har varit förhållandevis liten i Stockholm och andra stora städer. Stödet fungerade emellertid något bättre efter justeringarna som gjordes vid återinförandet 2019, vilket har lett till att dryga 1 000 studentbostäder som slutförts i Stockholmsregionen fått en lägre hyra med hjälp av investeringsstödet.

Utöver problematiken i utformningen finns det även en politisk oenighet kring investeringsstödet. Detta har lett till att det har införts, tagits bort, återinförts och tagits bort igen, allt beroende på vilken partikonstellation som lyckats driva igenom sin budget. Dessa svängningar i byggföretagens förutsättningar skapar en stor osäkerhet som kan ha negativa effekter på bostadsbyggandet. SSCO anser därför att investeringsstödet bör vara permanent.

I samband med detta behöver dock utformningen av stödet ses över och stärkas ytterligare, så att det verkligen kan bli det pragmatiska, stimulerande verktyg det är tänkt att vara. När Sveriges största studentbostadsföretag, Stockholms studentbostäder, inte kan använda sig av investeringsstödet för att de inte får kalkylerna att gå ihop går det inte att argumentera att det har varit en succé för studentbostadsbyggandet.

Bland annat behöver förutsägbarheten stärkas och användarvänligheten öka, till exempel avseende påbyggnadsbonusen. Vidare behöver det anpassas mer efter lokala förutsättningar, till exempel i fråga om hyrestaken. Studentbostadsaktörer ska inte behöva gå med förlust för att kunna ansöka om investeringsstöd.

SSCO anser därför att det är av stor vikt att studentbostaden tilldelas kategoribostadsstatus, så att det kan tas fram målgruppsspecifika, pragmatiska regler som bidrar till en billigare och mer effektiv byggprocess.

2.1.10. Handläggning av studentbostäder

Det är inte ovanligt, med dagens system, att det tar 10–12 år för ett byggprojekt att färdigställas (från idé till inflyttning). Att det tar så lång tid beror på flera olika faktorer, till exempel antalet involverade instanser, långa handläggningstider hos respektive instans och omfattande överklagansmöjligheter.

Rätten att överklaga ett beslut är en central del av en demokratisk process. I byggärenden är dock de som överklagar (sakägarkretsen) inte sällan närboende som oroar sig för värdet eller en förmodad påverkan på det egna boendet. Ställt mot de planerade bostädernas samhällsnytta – inte minst med tanke på den rådande studentbostadsbristen – och den fördyrande effekt dessa långdragna överklagansprocesser har är det inte rimligt att samma byggprojekt kan överklagas gång på gång av samma sakägarkrets.

SSCO anser att det finns flera lösningar för en mer effektiv studentbostadsbyggnadsprocess. För det första bör projekt som innehåller studentbostäder ges förtur i handläggningen. Detta

skulle i många fall förkorta byggprocessen drastiskt, vilket skulle hjälpa till att snabba på reduceringen av dagens stora studentbostadsbrist.

Vidare bör processen i sig effektiviseras genom färre instanser och krav på kortare handläggningstider. Detta skulle förbättra situationen för alla bostadsbyggen.

Slutligen bör kommunerna i detaljplaneringsstadiet arbeta mer aktivt för att inkludera både närboende och framtida boende i processen. Detta skulle öppna upp för en proaktiv hantering av eventuella klagomål från sakägare och kan på så sätt bidra till att minska antalet överklagansansökningar – och därmed förkorta byggprocessen.

Överklagan av studentbostadsbyggprojekt bör alltid ställas i relation till de svårigheter studenter har att få tillgång till en trygg bostad med rimliga villkor. Det är oacceptabelt att bostadsprojekt som påbörjas idag inte står klara förrän om drygt tio år.

2.1.11. Markanvisningar

Markanvisningar kan tilldelas på olika sätt, till exempel genom direktanvisning, anbud på pris eller tävling. När markanvisningar tilldelas baserat på pris kan detta ha en fördyrande effekt som leder till att slutkonsumenten – hyresgästen – får betala mer för sitt boende. När markanvisningar i stället tilldelas baserat på andra faktorer skapas möjligheter för olika typer av stadsutveckling.

Ett bra exempel på sådana markanvisningar är den så kallade Örebromodellen. Örebro kommun har fasta markpriser och arbetar inte med anbudsförfaranden. När kommunen och byggföretaget har kommit överens om ett förslag för marken tecknas ett reservationsavtal om försäljning och när bygglov har godkänts säljs marken. Detta motverkar också outnyttjade byggrätter.

SSCO anser att fler kommuner måste vara mer flexibla i hur de tilldelar markanvisningar. Möjligheten att endast grunda en markanvisning på anbud på pris bör avskaffas och mer hänsyn till bostädernas samhällsnytta bör tas.

SSCO anser dock att det är viktigt att kommunerna får hjälp med att ta fram sådana processer för att kunna uppnå en större harmonisering kommunerna emellan, och menar därför att staten bör förtydliga kommunernas bostadsförsörjningsansvar med sådana riktlinjer.

2.1.12. Parkeringsnorm

Parkeringsnormen, p-normen, är det antal parkeringsplatser som måste anläggas i samband med bostadsbyggande. Det är upp till kommunerna att besluta om p-normen. Ofta är den flexibel, vilket innebär att den varierar från projekt till projekt.

SSCO anser att p-normen för studentbostäder alltid bör sättas till noll. Dels är det en miljö- och hållbarhetsfråga, där fokus snarare borde ligga på att utveckla och förbättra förutsättningarna för kollektiv- och cykeltrafik, dels handlar det om att anamma ett verklighetsperspektiv.

De flesta studenter i Stockholm äger och använder inte en bil på ett sådant sätt att parkeringsplatsbyggande i samband med studentbostadsbyggande är försvarbart. Det påverkar kostnaderna för byggprojekten, och i förlängning hyran, alldeles för mycket i relation till nyttan det tillför gemene student.

2.1.13. Tillgänglighet i bostäder

Tillgänglighetsreglerna syftar till att säkerställa att bostäder utformas på ett sätt som gör det möjligt för så många som möjligt att både nyttja och vistas i dem. Såväl personer med full rörlighet som personer med nedsatt orienteringsförmåga eller som till exempel använder rullstol ska kunna nyttja boendemiljön.

Reglerna bygger på FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Konventionen innebär att samhället ska se till att människor oavsett funktionsförmåga ska kunna delta i samhällslivet på så lika villkor som möjligt. Personer med funktionsnedsättning ska således inte utestängas från de bostäder som byggs, vare sig i form av att själva inte kunna bo i dem, eller i form av att besöka andra, till exempel en partner, vän eller familjemedlem.

SSCO anser att friheten att delta i samhällslivet på lika villkor är fundamental. Många av de bostäder som byggdes innan reglerna om tillgänglighet infördes är inte tillgänglighetsanpassade, vilket innebär att det redan finns stora begränsningar i vilka som kan bo eller besöka dagens bostadsmiljöer.

Idag behöver bara en del av det nybyggda beståndet uppfylla tillgänglighetskraven. Det ställer större krav på ytterligare anpassningar för att säkerställa såväl möjligheten att få en bostad som att besöka vänners bostäder.

SSCO anser att alla våningsplan bör ha besökstoaletter som är handikappanpassade även i de fall lägenheterna inte är det för att möjliggöra besök från personer som är i behov av tillgänglighetsanpassning.

Det är av stor vikt att det är tydligt för de som är i behov av tillgänglighetsanpassning vilka lägenheter som är tillgängliga och att de har möjlighet att få dessa. SSCO anser därför att hyresvärdarna bör tydliggöra på sina hemsidor båda vilka delar av beståndet som är tillgänglighetsanpassat men även hur de som är i behov av detta söker dem.

2.1.14. Riksintressen

Riksintressen är platser, områden eller objekt i Sverige som anses viktiga ur ett nationellt perspektiv och därmed behöver bevaras och skyddas mot exploatering. Det kan röra sig om till exempel naturtillgångar eller kulturhistoriska miljöer, men även infrastruktur och områden som tillhör eller brukas av Försvarsmakten.

Bostadsbristen i Stockholmsregionen är omfattande och en del av lösningen är att bygga mer – och efter behov. Riksintressesystemet nämns ofta som ett hinder för bostadsbyggande på grund av krångliga kriterier, för många involverade instanser, otydliga beslutsprocesser och en ständigt växande lista med områden. Detta leder till att nybyggnation förhindras, fördröjs och fördyras – om den ens påbörjas över huvud taget.

I september 2021 slutredovisade Boverket regeringsuppdraget att samordna en översyn av riksintresseanspråket. Denna översyn hade det uttalade målet att minska det totala anspråket. Boverket la i sin delrapport fram flera bra förslag för att uppnå detta mål.

SSCO anser att det är viktigt att samhällsplanering är hållbar långsiktigt, vilket bland annat innebär att ta hänsyn till, och bevara, områden av nationellt intresse. Det är dock inte rimligt att processen för detta är så komplicerad och svårtydlig att byggherrar avstår från att ens försöka skicka in detaljplaner för områden där riksintresseanspråk kan påverka processen.

SSCO anser att det krävs ett antal förändringar i riksintressesystemet. Urvalet av riksintressen måste vara relevant och ta hänsyn till den aktuella samhällssituationen, varav regelbundna aktualitetsprövningar och ett system för nationell planering behöver införas.

Tillämpningsreglerna måste förtydligas, för att undvika onödigt krångel och för att harmonisera tillämpningen över kommungränserna.

Vidare bör beslut om nya riksintresseanspråk föregås av en bedömning om det verkligen är nödvändigt, eller om det går att använda sig av övrig reglering i stället. Därtill bör även möjligheten att överklaga ett riksintresse införas. En välreglerad överklagansprocess i kombination med regelbundna aktualitetsprövningar skulle säkerställa att inaktuella riksintresseområden inte skapar onödiga hinder för bostadsbyggandet.

Ett minskat riksintresseanspråk i kombination med dessa åtgärder kan ha en stor positiv effekt på bostadsbyggandet i landet.

2.1.15. Bullerregler

Enligt dagens regler ska bullernivåer i nyproducerade bostäder mätas vid fasaden, vilket försvårar nybyggnation i centrala, ofta campusnära, lägen. Lägen där många studentbostadsaktörer vill och behöver bygga. Anledningen till detta mätningssätt anses vara att den boende ska kunna vädra (det vill säga ha öppet fönster) utan att överskrida den högsta godkända ljudnivån.

Att förändra systemet för hur bullernivåer mäts är inte detsamma som att göra avkall på standarden för nybyggnation. SSCO anser att bullerreglerna i högre grad måste anpassas efter de förutsättningar som gäller för studentbostadsbyggande idag.

2.1.16. Kommunal fastighetsavgift

Med dagens system för kommunal fastighetsavgift beskattas alla bostäder på samma nivå. Takbeloppet indexeras upp varje inkomstår enligt förändringarna i inkomstbasbeloppet.

Dagens system slår oproportionerligt hårt mot små lägenheter och studentbostäder, framför allt studentrum, eftersom de flesta studentbostadsbyggen nästan enbart består av små bostäder. Att dessa beskattas på samma nivå som en (större) lägenhet är en tydlig ekonomisk nackdel för fastighetsägaren, som måste betala fastighetsavgift för många fler bostäder än ett vanligt hyresrättsprojekt.

SSCO anser att studentbostäder ska undantas från reglerna om kommunal fastighetsavgift. Om inte detta undantag införs måste systemet förändras så att avgiften tar hänsyn till lägenheternas storlek och standard.

2.1.17. Hållbarhet i byggnadet

För att nå målet med en bostadsgaranti krävs det att det byggs mer och i byggandet av fler bostäder tillkommer såklart ekologisk påverkan. Det är därför viktigt att i varje steg av byggprocesser ha med ekologisk hållbarhet som perspektiv. Det innebär att välja rätt material, förädla redan existerande byggnader istället för att bygga helt nytt och liknande.

Hållbarhet och cirkularitet i byggande är även en väg för att sänka kostnaderna för bostadsbyggande. Om samhället investerar i en infrastruktur där användandet av återbrukat material är central kommer kostnaden för materialet också gå ned. Det gör att byggnationer med återbrukat material blir lägre än om en producerar helt nytt. Det gynnar såväl plånboken som klimatet.

2.2. Ekonomi

2.2.1. Studiemedlet

Studiemedlet spelar en viktig roll för att möjliggöra studier i Sverige. Det har både en rekryterande och en utjämnande effekt eftersom en persons bakgrund och ekonomiska förutsättningar i övrigt inte ska utgöra ett hinder för att börja studera. En förutsättning för att studiemedlet ska uppnå sitt syfte är dock att det faktiskt går att leva på det.

I Stockholm arbetar majoriteten av studenterna extra vid sidan av studierna för att få ekonomin att gå ihop. Många upplever att ekonomin är en stressfaktor som går ut över både studieprestationerna och hälsan. En del "löser" situationen genom att be om ekonomiskt stöd från familj och anhöriga, något dock inte alla har möjlighet till. Många anpassar också sin livssituation genom att leva så billigt det bara går. Risken med att tvingas till ett sådant förhållningssätt är att missa många av de viktiga bitar som studietiden erbjuder.

Att vara student handlar självklart om lärande och studieprestationer, men det handlar också om att knyta kontakter inför det framtida arbetslivet.

Att ha en positiv studietid, ha råd med fritidsaktiviteter och att träffa vänner är också hälsofrämjande och ger motståndskraft gentemot motgångar och jobbigare perioder i livet.

Risken med ett alltför snävt studiestöd är att potentiella studenter avstår studier av ekonomiska skäl, och att befintliga studenter blir skörare och mår dåligt av ekonomisk press och stress. De höjningar av studiemedlet som tidigare gjorts har inte varit tillräckliga. Studiemedlet räcker fortfarande inte till för att täcka de utgifter som studenter har. SSCO anser att studiemedlet behöver höjas. För närvarande är det alldeles för många studenter som inte har en trygg tillvaro till följd av sin ekonomiska situation. Att arbeta extra är på många håll en norm snarare än ett frivilligt val.

Studenter ska inte behöva ha mer än en heltidssysselsättning för att klara sig ekonomiskt. Eftersom studenter är en grupp med stor inbördes variation vad gäller ålder, livssituation och andra förutsättningar, behöver studiemedlet även ses över i form av särskilda extrabidrag och lån för vissa grupper. Utgifterna är högre för studenter i storstadsregioner i allmänhet, och Stockholm i synnerhet. Det behöver därför utredas om studenter i vissa geografiska områden ska ha möjlighet att söka särskilda extrabidrag och -lån, liknande de vid studier utomlands. Även om sådana lösningar inte enskilt kan lösa den ekonomiska situationen för studenter i Stockholm kan det vara en pusselbit för att möjliggöra och underlätta studier i Stockholm. Studiemedlet och de kompletterande bidrag och lån som särskilda grupper har möjlighet att ansöka om genom CSN behöver också ses över. I synnerhet har äldre studenter och studenter med barnansvar särskilt svårt att klara den ekonomiska situationen, vilket är direkt kontraproduktivt för att stimulera det livslånga lärandet.

En särskild grupp SSCO har identifierat är studerande vårdnadshavare. Idag finns ett tilläggsbidrag från Centrala Studiestödsnämnden (CSN). Tilläggsbidraget per 4 veckor för heltidsstuderande studenter är för lågt. Detta anser vi är ett bidrag som bör höjas. Den ekonomiska situationen är redan svår för studenter där en student ofta rör sig runt existensminimum och adderas då ett ansvar för ett barn så blir situationen särskilt prekär både för studenten och barnet. Sverige har antagit barnkonventionen som lag och bör därför tillgängliggöra högre studiemedel för studenter med ansvar för barn. Punk 26 i Barnkonventionen hänvisar till statligt stöd ifall vårdnadshavare saknar tillräckliga resurser. SSCO anser därför att detta bör efterlevas.

SSCO anser att återbetalning av studielån ska ske först då när studenten inte studerar mer än 50%. Idag kan du i praktiken studera på heltid men utan att ta studiemedel och därmed behöva påbörja en återbetalning av studiestödet.

SSCO anser att merkostnadslån ska kunna betalas ut för all typ av eventuellt studiematerial som utbildningen kräver.

2.2.2. Kollektivtrafiken

Stockholms kollektivtrafik är dyr och utgör en stor utgiftspost för studenter i relation till studiemedlet. Stadens storlek och utformning gör att de flesta är beroende av att regelbundet använda sig av kollektivtrafiken. Kollektivtrafiken är därmed en utgift som måste räknas med i gemene students budget.

SSCO anser att kollektivtrafikens priser måste anpassas efter studenters ekonomiska förutsättningar. En förutsättning för att vara student i Stockholm är kollektivtrafiken, något som skiljer Stockholm från andra studentstäder. Kostnaden för kollektivtrafiken är, i Stockholm, ett måste, något den inte är i alla studentorter. Då kollektivtrafiken är en förutsättning för att vara student här bör den inte kosta pengar. SSCO anser att ett månadskort hos SL ska vara gratis för alla som studerar vid universitet, en högskola eller en yrkeshögskola på en omfattning om minst 75%.

I Stockholm råder svår bostadsbrist, vilket också gäller studentbostäder. Det leder till att många behöver bosätta sig långt ifrån campus och pendla långa sträckor varje dag. När regionen utvecklar kollektivtrafiken är det viktigt att staden binds ihop på ett sätt som förenklar pendling både till stadskärnan och mellan dess ytterkanter. Det inkluderar även båttrafik som i högre grad behöver utvecklas och tillgängliggöras för att kunna nyttjas genom SL-biljetterna.

Det är även viktigt att kollektivtrafiken till och från lärosätena och studentbostadsområdena har en hög turtäthet alla tider på dygnet. Som student har du ofta aktiviteter på dygnets alla timmar och det är därför viktigt att du som student kan resa säkert såväl dagtid som kvällstid.

2.2.3. Gång och cykelvägar

Studenter har idag en ansträngd ekonomi och behöver därför bra billiga alternativ för att kunna ta sig till och från sina föreläsningar. Att gå eller cykla är inte bara ett billigt alternativ utan något som även är bra för såväl miljön som hälsan. Studenter vittnar dock om att de inte alltid känns tryckt att gå och cykla till och från sina studentbostäder.

SSCO anser att det ska finnas bra gång- och cykelvägar till och från alla studentbostadsområden och att dessa ska vara väl upplysta och plogade vintertid. Ingen student ska behöva välja bort att gå och cykla för att vägarna är för dåliga eller otrygga.

2.2.4. Fribeloppet

För den som studerar med studiemedel finns en gräns för hur mycket det är tillåtet att tjäna vid sidan om, vilket kallas för fribeloppet. En student som tjänar mer än fribeloppets gräns blir återbetalningsskyldig för bidrag och lån som den har tagit ut.

Fribeppet beräknas idag halvårsvis, från första januari till sista juni respektive från första juli till sista december. Fribeppet följer kalenderårets månader, trots att ordinarie terminer inte omfattar sommarmånaderna (juni, juli och augusti) då de allra flesta studenter inte studerar. Eftersom studenter aldrig får studiemedel när de inte aktivt bedriver studier måste de flesta studenter arbeta under sommaren. Många extrajobb eller tillfälliga anställningar betalar ut lön i efterhand. Den som arbetar heltid i juni får således ut lönen i juli, varvid den räknas till det andra kalenderhalvårets fribeloppsgräns. Därmed riskerar många att få ut tre heltidslöner under det andra kalenderhalvåret, vilket gör att det går snabbt att komma upp i fribeloppets gräns. På motsvarande sätt riskerar de som arbetat heltid innan de påbörjat studier att den tidigare inkomsten påverkar fribeppet på ett sätt som inte motsvarar den effekt som fribeppet är tänkt för, det vill säga arbete samtidigt som studier bedrivs.

SSCO anser att fribeppet endast ska omfatta de månader som studenter faktiskt studerar, det vill säga de ordinarie terminstiderna. Det är under terminerna som det är viktigt att studenter fokuserar på studierna, inte vad studenterna gör under den tid de inte studerar.

Sommarmånadernas inkomst är ofta viktig för att kunna lägga undan en buffert för oförutsedda utgifter eller för tiden direkt efter examen, då det kan vara svårt att hitta arbete innan studierna avslutats. Att knyta fribeppet till de ordinarie terminstiderna skulle bättre uppfylla den önskade effekten. Dessutom skulle det underlätta för studenterna att ha en överblick och kontroll över sina inkomster i relation till fribeppet, samt minska oron för återbetalningsskyldighet.

2.2.5. Ledighet

I Sverige är det lagstiftat att den som arbetar har rätt till betald semester varje år. Det är orimligt att studenter inte har samma rätt till återhämtning och vila som arbetstagare.

Studenter lever på knappa ekonomiska resurser, och många behöver utöver sin heltidssysselsättning arbeta extra för att få ekonomin att gå ihop. Många av dessa har inte möjlighet att lägga undan pengar för att ta ledigt. Under sommarmånaderna behöver studenter generellt jobba för att få ekonomin att gå ihop. För de som har lyckats spara undan pengar under året och de som lyckas få ett sommarjobb direkt, och tjänar tillräckligt för att spara, kan det vara möjligt att ta ledigt en period under sommaren. För andra kan sommaren dock innebära en enorm ekonomisk stress och vissa kan inte vara lediga alls då inkomsten inte räcker mer än till basutgifterna. SSCO anser att studenter ska ha rätt till en ledighetsmånad per år med studiemedel, för att ha möjlighet till återhämtning och vila.

2.2.6. Livslångt lärande

Livslångt lärande är en viktig princip i högskolesektorn. Det livslånga lärandet handlar bland annat om att möjliggöra studier oavsett ålder och att göra det möjligt för människor att skola om sig, både för att matcha samhällets behov och för att kompetensutvecklas inom sitt yrke. För att detta ska vara praktiskt möjligt måste det dock finnas rimliga ekonomiska förutsättningar. I takt med samhällets utveckling är det tydligt att det maximala antalet veckor för att beviljas studiemedel, 240 veckor, är alltför snävt. Antalet veckor motsvarar sex års studier, eller en kombinerad kandidat- och masterexamen. Tidigare fanns i princip enbart ettåriga påbyggnadsutbildningar på avancerad nivå, medan de flesta nuförtiden omfattar två år. Det innebär att det finns mycket lite utrymme att som student till exempel ångra sig och byta utbildning eller att läsa breddningskurser, utan att det går ut över ens möjligheter att sedan läsa till en examen på avancerad nivå. SSCO anser därför att det är hög tid att utöka antalet studiemedelsberättigade veckor till 300.

2.2.7. Bostadsbidraget

I dagsläget kan enbart studenter under 29 år och de med barnansvar söka bostadsbidrag. Många studenter som skulle ha rätt till bostadsbidrag avstår dock idag från att överhuvudtaget ansöka, då systemet är krångligt utformat och många blir återbetalningsskyldiga, med risk för skuldsättning hos Kronofogden som följd. Bidraget är även illa anpassat för de boendelösningar som många studenter och unga har. Till exempel kan studenter utan barn inte få bostadsbidrag när de hyr rum som inneboende.

Studenters inkomster kan variera kraftigt över ett år, och med de nuvarande reglerna kan en student som behöver stöd i november nekas bidrag eftersom den hade för höga inkomster under våren eller sommaren. SSCO anser att bostadsbidraget ska vara tillgängligt för alla

studenter oavsett ålder, familje- eller boendesituation. SSCO anser även att modellen för bedömning behöver förändras så att den passar den varierande och ofta oförutsägbara ekonomiska situationen som studenter ofta har utslaget på ett år. Det behövs ett separat system för studenter som baseras på kortare tidsperioder som studenter har möjlighet att överblicka. Bostadsbidraget behöver kontinuerligt höjas för att följa prisutvecklingen på bostadsmarknaden. Därför borde bostadsbidraget höjas i relation till prisbasbeloppet.

2.3. Hälsa

Lärosäten är skyldiga att erbjuda studenter hälsovård och förebyggande hälsovård. Arbetet är viktigt för att främja studenters hälsa, psykiska hälsa, studiemiljö och övergången till arbetslivet. Varje lärosäte får själva ansvara för hur de organiserar arbetet med studenthälsa. Många väljer att ansluta sig till en studenthälsomottagning där ett antal tjänster väljs ut som studenterna får tillgång till. Det är lärosätena som ansvarar för studenthälsomottagningarna. Det kan till exempel vara stödjande samtal, gruppaktiviteter såsom att lära sig tala inför grupp, eller stöd att hantera sitt drickande. Lärosätena kan även ha andra aktiviteter för att säkerställa studenthälsovården.

SSCO anser att det ska finnas utrymme för variationer i hur lärosäten organiserar studenthälsoarbetet så att det blir så väl anpassat som möjligt till lärosätets målgrupp. Däremot behöver uppdraget om att tillhandahålla studenthälsovård och förebyggande vård förtydligas så att det blir mer jämnt vilket typ av stöd som studenter har rätt till, oavsett vilket lärosäte de tillhör. Studenthälsomottagningar vittnar om att det finns många goda initiativ till att utveckla verksamheterna, men att resurserna inte räcker till. Studenter ska inte må dåligt till följd av bristande resurser och SSCO anser därför att resurserna till lärosätenas studenthälsoarbete behöver öka.

Idag finns stora brister i kommunikationen gentemot studenter om vilken typ av studenthälsovård och förebyggande hälsovård som lärosätet erbjuder. Det leder till att studenter går miste om stöd som hade kunnat förebygga eller behandla ohälsa. Lärosätena behöver därmed utveckla sin kommunikation till studenter om tillgången till studenthälsovård så att alla studenter vet var de kan vända sig vid behov, oavsett när under utbildningen behovet uppstår. SSCO anser att alla lärosäten ska ta fram ett informationspaket eller liknande som ska kommuniceras till studenter både skriftligt och muntligt minst en gång per termin, oavsett vilken nivå eller hur långt in i sin utbildning studenterna befinner sig.

2.3.1. Sjukskrivning

För en student som blir sjukskriven gäller andra regler än för en arbetstagare. Studenter kan enbart bli sjukskrivna på hel- eller halvtid, till skillnad från arbetstagare som också kan bli sjuka i kvartssteg. Möjligheten att bli sjukskrivning i kvartssteg är viktigt för att ha möjlighet till att vara sjuk och få rehabilitering i den omfattning som den sjuka har behov av. Det är också viktigt för att kunna trappa upp sysselsättningsgraden i lagom takt efter en sjukskrivning. SSCO anser därför att studenter ska ha samma rätt till deltidssjukskrivning som arbetstagare.

Ett problem för en student som blir deltidssjukskriven är att lärosätet ofta saknar möjlighet att anpassa studietakten till en annan än den som studenten är antagen på. Det leder till att studenter ofta missar mer än den tid eller omfattning som de faktiskt är sjukskrivna. Om en student till exempel är sjukskriven på halvtid en termin tvingas den ofta att även läsa den kommande terminen på halvfart. Detta skapar en stor stress som gör att studenter måste hitta på egna kreativa lösningar för att få ihop ekonomin, behålla sin studentbostad och i övrigt skapa en trygg tillvaro.

SSCO anser att lärosäten ska göra sitt yttersta för att möjliggöra en studietakt i linje med studentens sjukskrivning. Utifrån ett långsiktigt perspektiv ska studenter enligt SSCO ha samma rätt till att studera på deltid som arbetstagare. Det behöver därför utredas hur lärosätena på sikt ska organisera verksamheten för att detta ska kunna bli verklighet.

2.3.2. Karenstid vid sjukskrivning med studielån

Att vara sjukskriven som student med studiemedel fungerar ofta annorlunda än för en arbetstagare. En student som är sjuk ett par dagar eller upp till ett par veckor kan, beroende på kursens natur, ofta ta igen missade moment utan att behöva gå om hela kursen. Studiemedlet kommer inte att påverkas av frånvaron så länge studenten tar sina poäng. Karenstiden för att få sitt studielån avskrivet från studieskulden på grund av sjukskrivning är för närvarande 30 dagar. Det innebär att en student som är sjukskriven i 60 dagar enbart kommer att få studiemedlet avskrivet för de sista 30 dagarna.

SSCO anser att 30 dagar är alldeles för lång karenstid. De flesta studenter kommer att ha missat alltför mycket för att det ska vara möjligt att ta igen redan efter två veckor, och ibland ännu tidigare än så. SSCO anser därför att karenstiden för avskrivning av studielån ska sänkas till 14 dagar.

2.3.3. Rehabilitering

För arbetstagare ligger rehabiliteringsansvaret för att komma tillbaka i arbete på arbetsgivaren. För studenter ligger ansvaret istället på Försäkringskassan och Centrala studiestödsnämnden (CSN). Eftersom ingen av dessa myndigheter har inblick i studentens studiesituation leder nuvarande regelverk till att studenten ofta får bristfälligt stöd vid återgången till studierna. Sannolikt är det många studenter som hoppar av sina studier till följd av bristerna i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen. Anledningen till studenters avhopp kommer dock sällan till lärosätets kännedom, varför åtgärder för att stärka studiesituationen uteblir. Ett förändrat regelverk skulle kunna minska det mänskliga lidandet för enskilda, samt öka andelen som fullföljer sina studier, vilket är viktigt för samhället i stort.

Rehabiliteringsansvaret bör enligt SSCO flyttas till utbildningsanordnaren, det vill säga studentens lärosäte. Lärosätena bör få stöd i att ta fram riktlinjer för hur rehabiliteringsansvaret konkret ska utformas så att det blir likvärdigt, rättssäkert och ändamålsenligt.

3. Studentlivets förutsättningar

3.1 Serveringstillstånd

Stockholm är Sveriges största studentstad och har utan tvekan flest studenter, studentkårer och studentföreningar. Stockholm har ett starkt föreningsliv och möjligheterna till att umgås utanför studierna är stora. Alla föreningar måste få förutsättningar att utvecklas och finnas till för studenterna. Till skillnad från andra studentstäder är dock studentlivet i Stockholm utspritt. Detta gör att upplevelsen av Stockholm som en studentstad ofta inte är självklar. Det är idag svårt att genomföra aktiviteter för alla Stockholms studenter. En anledning till det är begränsningar i serveringstillstånd som försvårar umgänge mellan studentgrupper.

Det är svårt för en student vid exempelvis Sophiahemmet att ta del av studentlivet vid Stockholms universitet, just på grund av de begränsade serveringstillstånden. Det är viktigt att Stockholms studenter får tillgång till allt vad Stockholm har att erbjuda och därför är det av största vikt att de kommuner som har lärosäten ser över processerna för serveringstillstånd för att möjliggöra ett mer lärosätesöverskridande studentliv.

3.2. Tillgänglighet på campus

För att alla ska kunna ta del av utbildning och studentliv krävs det att alla campus är tillgänglighetsanpassade. Det innebär att det ska finnas tillgång till allt från hissar och räcken till att det ska finnas tydliga skyltar och möjlighet till avskildhet. Det innebär att både lärosätets egna lokaler och studentorganisationernas lokaler ska vara tillgängliga för alla. Lärosätena har även här ett ansvar att underlätta för studentorganisationerna att ha tillgängliga lokaler.

3.3. Kultur

Stockholm är Sveriges främsta kulturstad. Här finns nationalscener, statliga museer och en otrolig bredd av olika former av kultur. I dagsläget är en stor del av den kultur som finns i Stockholm dyr och inte tillgänglig för studenter. Studenter lever delvis på andra tider på dygnet än övriga befolkningen och det är därför också viktigt att kultur finns tillgängligt på varierade tider och platser. Om studenter ska kunna ta del av ett varierat utbud av kultur krävs det att det finns kultur på många olika platser i samhället. Det är av stor vikt att det finns teatrar, biografier, museer och dylikt även vid campusnära områden med studentrabatter.

4. Utbildningens förutsättningar

4.1. Det statliga kårstödet

Sedan kårobligatoriet avskaffades har resurserna för studentkårer vid statliga lärosten markant minskat. Därmed har även möjligheterna att bedriva oberoende studentinflytande påverkats negativt. Många lärosäten har valt att stötta studentkårerna ekonomiskt genom kompletterande verksamhetsstöd. Även om tillskottet i sig är bra och för många kårer nödvändigt, blir effekten att kårerna hamnar i beroendeställning till lärosätena. Studentinflytandet bedrivs således med olika grundförutsättningar vid olika lärosäten.

SSCO anser att resurser för studentkårers arbete bör betalas ut direkt från staten och utgå med minst 310 kronor per helårsstudent, vilket är en rekommendation från Universitetskanslersämbetet. Det ska inte finnas några hinder för lärosätena att ekonomiskt stötta studentkårerna, men det ska enbart vara komplement till det statliga stödet snarare än en förutsättning för studentkårens verksamhet. De ekonomiska grundförutsättningarna måste vara lika för alla studentkårer. För dessa ska staten vara garant.

4.2. Utbildningskvalitet

Lärosäten är skyldiga att kontinuerligt arbeta med kvalitetssäkring och utveckling av utbildningarnas innehåll. Studenternas deltagande och inflytande är avgörande för en god kvalitet, relevans och arbetslivsanknytning. Även om det finns positiva trender och spännande metodutvecklingar för att öka studentinflytande och studentdeltagande i kvalitetsutveckling, så visar undersökningar år efter år att rutinerna brister på alltför många utbildningar. Brister sker framför allt i uppföljning och återkoppling, vilket skapar en ond cirkel där studenterna inte ser meningen med att vara aktiva genom att till exempel fylla i utvärderingar, eller att delta som studentrepresentanter i ämnes- och programråd. Det blir även otydligt för både befintliga och presumtiva studenter vilken kvalitet som utbildningen håller.

Det behöver sättas press på att lärosätena har välfungerande rutiner för kvalitetssäkring och studentdeltagande i kurs- och kvalitetsutveckling. Att öppet redovisa kursrapporter är ett bra sätt att skapa transparens för både befintliga och presumtiva studenter som kan ta del av arbetet med kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling på en utbildning. SSCO anser att kursrapporter alltid ska redovisas offentligt på lärosätenas hemsidor. Kursrapporterna ska innehålla en sammanställning av studenternas synpunkter, utbildningsanordnarens reflektioner samt redovisning av eventuella förändringar som planeras till följd av studenternas synpunkter.

4.3. Studiemiljö

I lärosätenas uppdrag för att främja studenters hälsa ingår att studenterna ska ha en god arbets-/studiemiljö. Brister i studiemiljön kan leda till problem med stress och annan ohälsa. För att förebygga ohälsa behöver lärosätena ha ett helhetsperspektiv och välfungerande rutiner i sitt arbetssätt kring arbetsmiljöarbete. Främjande av god studiemiljö behöver ske på alla olika nivåer på ett lärosäte. Alltifrån att studenter har inflytande över sin utbildning i lokala program- eller ämnesråd till inflytande över lärosätenas strategiska arbete, både i akademiska frågor och förvaltningsfrågor.

I arbetsmiljölagen likställs studenter till vissa delar med arbetstagare, vilket innebär att en stor del av arbetsmiljölagstiftningen gäller i förhållandet mellan lärosäte och student. Arbetsmiljölagen slår fast att lärosätet ska vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga ohälsa och olycksfall. Studenterna ska beredas möjlighet att delta i arbetsmiljöarbetet. Däremot är studenter undantagna när det gäller arbetsmiljöverkets föreskrifter om

organisatorisk och social arbetsmiljö, som är ett förtydligande av reglerna i arbetsmiljölagen. SSCO anser att Arbetsmiljöverket bör uppdras att ta fram föreskrifter för studenters arbetsmiljö motsvarande de som gäller för arbetsmiljö på arbetsplatser. Det ska vara tydligt vem som har ansvar, vad ansvaret innebär samt vem som ska ställas till svars för brister i arbetsmiljöarbetet.

Studenter ska alltid inkluderas i arbetet med studenters arbetsmiljö. Det är dock också viktigt att lärosäten har välfungerande rutiner för att tillvarata den kunskap om studenters hälsa som personalen på studenthälsomottagningar och liknande funktioner har.

4.4. Kårstatus

Studentkårer är studenternas demokratiska skyddsnät. De garanterar studenternas inflytande över utbildningen och studiesituationen. Studentsammanslutningar beviljas kårstatus för tre år i taget och det är lärosätet som fattar beslutet. I den bemärkelse högskolelagen benämner studentkårer syftar de endast till lärosäten under statligt huvudmannaskap och innefattar inte folkhögskolor och yrkeshögskolor.

Processen går under namnet kårstatusprocessen. De regler som styr kårstatusprocessen är till viss del otydliga och lämnar några principiellt viktiga frågor obesvarade. En fråga gäller i vilken utsträckning lärosätena får ställa krav vid tilldelning av kårstatus. En annan fråga gäller studentkårers möjligheter att av olika skäl utesluta medlemmar, till exempel efter att en medlem betett sig olämpligt eller kränkande gentemot en annan medlem.

Studentkårerna är fristående organisationer vars främsta uppgift är att bedriva studentinflytande och påverkansarbete gentemot lärosätena. För att säkerställa studentkårernas oberoende anser SSCO att beslut om kårstatus ska fattas av en fristående nationell instans. Denna ska vägledas av tydliga krav på vad som krävs för att beviljas kårstatus. Lärosätena ska inte själva besluta om vilka studentorganisationer som ska påverka dem. Processen om kårstatus måste vara tydligt utformad för att garantera rättssäkerhet, förutsebarhet och ett oberoende studentinflytande.

4.5. Särskilt pedagogiskt stöd

Studenter med dokumenterad funktionsnedsättning kan vid behov beviljas intyg om särskilt pedagogiskt stöd. Det är viktigt för att utbildningen ska ske på lika villkor, för att enskilda ska

ha möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen och för att samhället inte ska gå miste om värdefull kompetens. De senaste åren har antalet och andelen studenter som sökt pedagogiskt stöd ökat, samtidigt som resurserna har stannat på samma nivåer. Även om processerna har utvecklats och effektiviserats får det konsekvenser när resurserna inte ökar i samma takt som utvecklingen kräver. Studenter vittnar alltför ofta om långa väntetider och processer som inte är rättssäkra. Dessutom är det alltför ofta studenter möts av motstånd från examinatorer som låter bli att ge studenter det stöd som de är beviljade, antingen på grund av okunskap, bristande resurser eller ren ovilja.

Studenter med beviljat särskilt pedagogiskt stöd ska känna sig trygga i att få sina behov tillgodosedda. Processen ska vara rättssäker, respektfull och trygg. SSCO anser att resurserna för särskilt pedagogiskt stöd behöver öka för att motsvara den ökning av studenter som ansöker om och använder sig av särskilt pedagogiskt stöd. Lärosätena behöver också säkerställa att lärare har tillräckliga kunskaper och resurser för att tillgodose de insatser studenterna är beviljade. Undersökningar visar att pedagogik som är bra för studenter med funktionsnedsättning också ofta är bra för alla studenter. Det kan innebära alltifrån att göra tydliga presentationer, att tillhandahålla material i förväg för att studenterna ska kunna förbereda sig till att alltid använda mikrofon. Ett medvetet tillgänglighetsperspektiv vid undervisning kan göra att studenter med särskilt pedagogiskt stöd inte alltid behöver individuella lösningar, vilket effektiviserar för såväl enskilda studenter som för lärare och hela studentgruppen.

Övergripande tillgänglig pedagogik kan dock aldrig helt ersätta individuella lösningar vid behov. För att undervisa tillgängligt krävs kunskap. Därför anser SSCO att resurserna till högskolepedagogisk utveckling behöver öka för att utveckla tillgänglighetsperspektiv i högskolepedagogiska grundkurser för högskole- och universitetslärare.

4.6. Internationella studenter

För en ökad attraktionskraft för Sverige i allmänhet och Stockholm i synnerhet, behövs bättre förutsättningar för våra inresande studenter. För att dessa ska kunna fokusera på målet för utbytet – studier och kulturella utbyten – måste samordningen mellan myndigheter stärkas. SSCO anser att ett uppehållstillstånd för studier i Sverige ska gälla under hela studietiden och att Migrationsverket ska ha rätt att tillämpa automatiserad behandling av de internationella studenternas studieprestationer. På så sätt kortas de alltför långa handläggningstiderna, samtidigt som den administrativa bördan för såväl myndigheter som studenter minskar. Ett sådant upplägg skulle också betyda att studenter kan släppa oron kring huruvida de får läsa

färdigt utbildningen de är antagna till. Inresande studenter situation måste blir tryggare, annars riskerar vi att förlora vår internationella attraktionskraft.

4.7. Breddad rekrytering och breddat deltagande

Sedan 2001 har alla lärosäten i uppdrag att verka för att bredda rekryteringen till högre utbildning. Mer konkret innebär det att rekrytera presumtiva studenter från studieovana hem som traditionellt inte söker sig till högre utbildning. Syftet är till för att fånga upp talanger i enskilda individer, och för att samhället ska ta vara på den kompetens som kan utvecklas genom högre studier. Att bredda rekryteringen är viktigt för både enskilda individer, för lärosätenas kvalitet och för samhället. För att studenter med olika bakgrund och förutsättningar ska ha samma chans att också genomföra studierna på lika villkor, behöver lärosätena också arbeta med breddat deltagande.

Många lärosäten arbetar med breddat deltagande, men det sker alltför ofta av enskilda eldsjälar snarare än genom systematiskt arbete med utvärdering, uppföljning och studentinflytande. Genom en ökad systematik skulle goda exempel kunna bli mer etablerade och spridas till fler lärosäten. Det kan till exempel innebära att anordna förberedande sommarkurser, studiecirklar, pedagogiska inkluderande insatser eller språkkurser för akademisk svenska. SSCO anser att lärosätena behöver få ett tydligare uppdrag att arbeta med att bredda deltagandet. Det ska inte krävas outtalade kunskaper för att ha förutsättningar att klara studierna.

4.8. Lärosäten ska bekosta bostad när studier placeras på annan ort

Studenter ska kunna känna sig trygga i att de omkostnader som kan komma med studierna är tydligt redovisade på förhand. Idag händer det dock att studenter tvingas till större omkostnader till följd av att de tillfälligt behöver flytta till annan ort för att genomföra hela utbildningen. I synnerhet inträffar detta för studenter på utbildningar där verksamhetsförlagd utbildning (VFU) ingår som obligatoriskt moment och där lärosätet inte lyckas hitta en VFU-plats på den ordinarie studieorten. För att studenten ska genomföra utbildningen placeras de då ofrivilligt på en annan studieort. Detta leder till att studenter tillfälligt kan behöva betala dubbla boendekostnader samt extra utlägg för resekostnader.

SSCO menar att det inte är acceptabelt att studenter ska behöva betala dubbla boendekostnader och extra resekostnader när obligatorisk utbildning förläggs på annan ort än den ordinarie studieorten, utan att studenten har möjlighet att välja ett annat alternativ.

Enligt SSCO ska lärosätena stå för eventuella extrakostnader för bostad och resor när studenter ofrivilligt placeras på annan ort än i sin studieort.

4.9. Kurslitteratur och dolda avgifter

Kurslitteraturen är för många studenter en belastning för studentplånboken. Lärosätets bibliotek tillhandahåller ofta så få exemplar av kurslitteraturen att studenterna måste hitta andra lösningar, och i många fall tvingas köpa litteraturen till fullpris. Det händer även att det läggs in kursmoment som kräver extra kostnader för studenter, till exempel exkursioner eller särskilda datorprogram. SSCO anser att avgifter under utbildningstiden ska vara förutsägbara och tydligt kommunicerade på förhand. Utbildningsinslag som är förenade med kostnader bör inte vara obligatoriska eller avgörande för betygssättningen.

SSCO anser att omkostnader för kurslitteratur inte ska påverka studenters möjlighet att studera. Lärosätena behöver därför arbeta långsiktigt, aktivt och kreativt för att utbildningen ska bli avgiftsfri, även avseende obligatorisk kurslitteratur. Det kan ske på flera sätt, till exempel genom fler exemplar av kurslitteraturen på biblioteken, litteratur i digitalt format, införande av maxtak för hur mycket litteraturen ska kosta och andra goda exempel som görs lokalt runtom på olika lärosäten.

4.10. Akademiska Hus

På många lärosäten finns det platsbrist. Lärosätena är studenternas arbetsplats och kontor men idag finns det ofta inte möjlighet att få tillgång till bord och stol för att bedriva sina studier. Många lärosäten hyr sina lokaler från Akademiska Hus och i många fall ligger problematiken där.

Akademiska Hus har höga avkastningsmål vilket innebär att resurser som skulle kunna läggas på exempelvis förbättringar i fastigheter och bättre studiemiljö och studieplatser nu går till höga hyreskostnader för lärosätena. SSCO anser därför att regeringen ska justera ned avkastningskravet genom en revidering av ägardirektivet.

4.11. Hyror för studentorganisationer

Många studentorganisationer hyr sina lokaler direkt av lärosätena. Då lärosätena ofta har egna dyra hyror blir oftast hyrorna för såväl studentkårer som -föreningar en hutlös del av omsättningen. Detta leder till att studentorganisationerna inte kan bedriva sin verksamhet på

det mest ändamålsenliga sättet. Många studentkårer flaggar även för att de inte kommer klara av att bedriva sin verksamhet alls om hyrorna fortsätter öka i den takt de gör nu.

SSCO anser att lärosätena ska underlätta för studentorganisationer genom att subventionera kostnaderna för lokaler. Det är av största vikt att studentorganisationer har en plats att vara på för såväl studenterna som för lärosätet.

En viktig del i genomströmningen på lärosätena är att studenterna känner samhörighet och en känsla av sammanhang – i det är studentorganisationerna ovärderliga och att de riskerar att inte överleva på grund av skyhöga hyror är ett stort problem.

4.12. Hållbarhet i utbildning

Lärosätena har ett ansvar att främja hållbar utveckling i all verksamhet. Hållbarhet är ett ständigt aktuellt ämne för universitets- och högskolesektorn och för studenterna. Det är av största vikt att lärosätena samarbetar med studentkårerna för ett hållbart samhälle. Det kan röra sig om allt från kollektivtrafik till och från campus till att öka användningen av digitala mötesplatser.

Ett hållbart klimat är en viktig fråga för hela samhället och därför även för studenter. Det är viktigt att hållbarhet tas hänsyn till i alla delar av samhället: vid studentbostadsbyggande, vegonorm i kommun och region samt rimliga cykelförbindelser i länet.

4.13. Schemaläggning av examinationstillfällen

SSCO anser att lärosäten ska undvika att schemalägga examinationstillfällen utanför kursens ordinarie undervisningstid, till exempel kvällar och helger om kursen ges dagtid.

4.14. Undervisningstimmar

SSCO anser att alla studenter ska erbjudas ett högt antal lärarledda timmar av hög pedagogisk kvalitet på den plats där utbildningen äger rum.